

TARPTAUTINIS TRAUMOS KLAUSIMYNAS – VAIKŲ IR PAAUGLIŲ VERSIJA (ITQ-CA)

7 - 17 m.

Apžvalga. Tarptautinis traumos klausimynas – vaikų ir paauglių versija (ITQ-CA) yra trumpa, paprastai suformuluota potrauminio streso sutrikimo (toliau – PTSS) ir kompleksinio potrauminio streso sutrikimo (toliau – KPTSS) simptomų rizikos įvertinimo skalė, skirta 7-17 metų amžiaus vaikams ir paaugliams. ITQ-CA parengtas remiantis TLK-11 įvertinimo principais. Prieš pildant ITQ-CA svarbu identifikuoti traumines patirtis (tam galima naudoti struktūruotus mokslu grįstus trauminių įvykių sąrašus). ITQ-CA gali naudoti psichikos sveikatos specialistai: gydytojai ir psichologai, rekomenduojama baigti specializuoto psichotraumatologinio įvertinimo mokymus. Naudojant ITQ-CA būtina laikytis Tarptautinių ir Lietuvos testų naudojimo reglamentų (ITC, 2013; LPS, 2014) ir profesinės (medikų/psichologo) etikos reikalavimų.

ITQ-CA ĮVERTINIMAS:

PTSS. PTSS rizikai nustatyti reikia patvirtinti bent vieną iš dviejų simptomų iš kiekvienos nurodytos simptomų grupės: 1) pasikartojančio trauminės patirties išgyvenimo dabartyje (1 ir 2 teiginiai), 2) vengimo (3 ir 4 teiginiai) ir 3) nuolatinio padidėjusios grėsmės jausmo (5 ir 6 teiginiai), ir patvirtinti bent vieną su šiais simptomais susijusį funkcinio sutrikimo požymį.

KPTSS. KPTSS rizikai nustatyti reikia patvirtinti bent vieną iš dviejų simptomų iš kiekvienos iš trijų PTSS simptomų grupių (pasikartojančio trauminės patirties išgyvenimo dabartyje, vengimo ir nuolatinio padidėjusios grėsmės jausmo) ir bent vieną iš dviejų simptomų iš kiekvienos iš trijų sutrikusios asmenybės organizacijos (AOS) simptomų grupių: 1) sutrikusios emocijų reguliacijos (7 ir 8 teiginiai), 2) neigiamo savęs vaizdo (9 ir 10 teiginiai) ir 3) sutrikusių santykių su kitais (11 ir 12 teiginiai). Funkciniai sutrikimai gali būti nustatyti, kai bent vienas funkcinio sutrikimų požymis yra susijęs su PTSS simptomais ir bent vienas funkcinio sutrikimų požymis yra susijęs su AOS simptomais.

PTSS ir KPTSS rizikos vertinimas:

PTSS

Jei 1 arba 2 teiginių įverčiai ≥ 2 , tai pasikartojančio įvykio išgyvenimo dabartyje kriterijus patvirtinamas;
Jei 3 arba 4 teiginių įverčiai ≥ 2 , tai vengimo kriterijus patvirtinamas;
Jei 5 arba 6 teiginių įverčiai ≥ 2 , tai nuolatinio padidėjusio grėsmės jausmo kriterijus patvirtinamas;
Bent vienas iš funkcinio sutrikimo teiginių yra „taip“, tai PTSS funkcinio sutrikimo kriterijus patvirtinamas;
Jei patvirtinami visi aukščiau išvardinti kriterijai, patvirtinama PTSS rizika.

AOS

Jei 7 arba 8 teiginių įverčiai ≥ 2 , tai sutrikusios emocijų reguliacijos kriterijus patvirtinamas;
Jei 9 arba 10 teiginių įverčiai ≥ 2 , tai neigiamo savęs vaizdo kriterijus patvirtinamas;
Jei 11 arba 12 teiginių įverčiai ≥ 2 , tai sutrikusių santykių su kitais kriterijus patvirtinamas;
Bent vienas iš funkcinio sutrikimo teiginių yra „taip“, tai AOS funkcinio sutrikimo kriterijus patvirtinamas;
Jei patvirtinami visi aukščiau išvardinti AOS simptomai, patvirtinamas AOS kriterijus.

- PTSS rizikos grupė išskiriama, jei patvirtintas PTSS kriterijus, bet ne AOS kriterijus.
- KPTSS rizikos grupė išskiriama, jei patvirtinamas PTSS kriterijus ir AOS kriterijus.
- Patvirtinus tik AOS kriterijų, rizikos grupė neišskiriama.

Asmeniui gali būti nustatyta arba PTSS, arba KPTSS rizika, bet ne abiejų šių sutrikimų rizika.

PTSS ir KPTSS dimensijų vertinimas. Balus galima apskaičiuoti kiekvienam PTSS ir AOS simptomų klasteriui ir susumuoti, kad būtų gauti PTSS ir AOS balai.

PTSS

1 ir 2 teiginių suma = pasikartojančio įvykio išgyvenimo dabartyje balas

3 ir 4 teiginių suma = vengimo balas

5 ir 6 teiginių suma = nuolatinio padidėjusio grėsmės jausmo balas

PTSS bendras įvertis = bendra 1-6 teiginių suma (intervalas – nuo 0 iki 24 balų)

AOS

7 ir 8 teiginių suma = sutrikusios emocijų reguliacijos balas

9 ir 10 teiginių suma = neigiamo savęs vaizdo balas

11 ir 12 suma = sutrikusių santykių balas

AOS bendras įvertis = bendra 7-12 teiginių suma (intervalas – nuo 0 iki 24 balų)

KPTSS balas: bendra 1-12 balų suma (intervalas – nuo 0 iki 48 balų)

Pagrindinės publikacijos

Lietuviškos versijos validacija:

Kazlauskas, E., Zelviene, P., Daniunaite, I., Hyland, P., Kvedaraite, M., Shevlin, M., & Cloitre, M. (2020). The structure of ICD-11 PTSD and Complex PTSD in adolescents exposed to potentially traumatic experiences. *Journal of Affective Disorders, 265*, 169-174. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.01.061>

Kitos publikacijos:

Bruckmann, P., Haselgruber, A., Sölva, K., & Lueger-Schuster, B. (2020). Comparing rates of ICD-11 and DSM-5 Posttraumatic Stress Disorder in Austrian children and adolescents in foster care: prevalence, comorbidity and predictors. *European journal of psychotraumatology, 11*(1), 1767988. <https://doi.org/10.1080/20008198.2020.1767988>

Haselgruber, A., Knefel, M., Sölva, K., & Lueger-Schuster, B. (2020). Foster children's complex psychopathology in the context of cumulative childhood trauma: The interplay of ICD-11 complex PTSD, dissociation, depression, and emotion regulation. *Journal of Affective Disorders, 282*, 372–380. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.12.116>

Haselgruber, A., Sölva, K., & Lueger-Schuster, B. (2020). Validation of ICD-11 PTSD and complex PTSD in foster children using the International Trauma Questionnaire. *Acta psychiatrica Scandinavica, 141*(1), 60–73. <https://doi.org/10.1111/acps.13100>

Haselgruber, A., Sölva, K., & Lueger-Schuster, B. (2020). Symptom structure of ICD-11 Complex Posttraumatic Stress Disorder (CPTSD) in trauma-exposed foster children: examining the International Trauma Questionnaire – Child and Adolescent Version (ITQ-CA). *European Journal of Psychotraumatology, 11*(1), 1818974. <https://doi.org/10.1080/20008198.2020.1818974>

Sölva, K., Haselgruber, A., & Lueger-Schuster, B. (2020). Latent classes of childhood maltreatment in children and adolescents in foster care: associations with ICD-11 PTSD and complex PTSD. *European Journal of Psychotraumatology, 11*(1), 1832757. <https://doi.org/10.1080/20008198.2020.1832757>

Jeigu kiltų kokių nors klausimų dėl ITQ-CA metodikos lietuviškos versijos naudojimo, prašome kreiptis į Vilniaus universiteto Psichotraumatologijos centrą (M. K. Čiurlionio g. 29, 203 kab., LT-03100, Vilnius), el.paštas: psichotraumatologija@fsf.vu.lt.

Parengta: 2022 m. gegužės mėn.

Tarptautinis traumos klausimynas – Vaikų ir paauglių versija (ITQ-CA) 7 - 17 m.

Kuris iš aukščiau sąrašė pateiktų įvykių tave labiausiai vargina:

_____

Žemiau yra sąrašas sunkumų, kuriuos žmonės gali turėti po liūdinančio ar stresinio įvykio. Galvojant apie tą įvykį, **apibrauk 0, 1, 2, 3 ar 4 pažymėdamas, kaip stipriai žemiau išvardinti dalykai tave vargino per praėjusį mėnesį.**

0 = Niekada / 1 = Truputį / 2 = Kartais / 3 = Dažnai / 4 = Beveik visada

	Niekada	Truputį	Kartais	Dažnai	Beveik visada
1. Blogi sapnai primenantys, kas įvyko.	0	1	2	3	4
2. Vaizdai mano galvoje apie tai, kas įvyko. Jausmas, kad tai vyksta dabar.	0	1	2	3	4
3. Mėginau negalvoti apie tai, kas įvyko, ar nieko nejausti apie tai.	0	1	2	3	4
4. Laikiausi toliau nuo bet ko, kas primintų man tai, kas atsitiko (žmonių, vietų, daiktų, situacijų, pokalbių).	0	1	2	3	4
5. Buvau labai atsargus (nuolat žvalgiausi, kas yra aplink mane).	0	1	2	3	4
6. Jaučiausi nervingas.	0	1	2	3	4

Pažymėk kryželiu "taip" arba "ne", ar aukščiau išvardinti sunkumai tau trukdė:

Būti su draugais

Būti su šeima

Mokytis mokykloje

Kitkam, kas tau svarbu (būreliai, pomėgiai, kiti santykiai)

Tavo laimingumui apskritai

	TAIP	NE
Būti su draugais	☐	☐
Būti su šeima	☐	☐
Mokytis mokykloje	☐	☐
Kitkam, kas tau svarbu (būreliai, pomėgiai, kiti santykiai)	☐	☐
Tavo laimingumui apskritai	☐	☐

Žemiau yra sąrašas sunkumų, kuriuos žmonės gali turėti po trauminių ar stresinių įvykių. Jie yra apie tai, kaip tu jautiesi, ar ką galvoji apie save ir kitus.

Apibrauk 0, 1, 2, 3 ar 4 pažymėdamas, kaip stipriai žemiau išvardinti dalykai tave vargino per praėjusį mėnesį.

0 = Niekada / 1 = Truputį / 2 = Kartais / 3 = Dažnai / 4 = Beveik visada

	Niekada	Truputį	Kartais	Dažnai	Beveik visada
7. Sunku nusiraminti po to, kai būnu sunerimęs (piktas, išsigandęs ar liūdnas).	0	1	2	3	4
8. Nieko nejaučiu ar tuštumos jausmas viduje.	0	1	2	3	4
9. Jaučiu, kad esu nevykėlis (-ė).	0	1	2	3	4
10. Galvoju, kad nesu geras žmogus.	0	1	2	3	4
11. Jaučiuosi, kad nesu artimas(-a) su kitais žmonėmis.	0	1	2	3	4
12. Sunku būti artimam(-ai) su kitais žmonėmis.	0	1	2	3	4

Pažymėk kryželiu "taip" arba "ne", ar aukščiau išvardinti sunkumai tau trukdė:

Būti su draugais

Būti su šeima

Mokytis mokykloje

Kitkam, kas tau svarbu (būreliai, pomėgiai, kiti santykiai)

Tavo laimingumui apskritai

TAIP	NE
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐